

Austatud lugeja!

Hoiate käes selleaastast nn tudenginumbrit. Seda koondnime kasutab nii toimetus kui ka asjaosalised, ehkki me kõik teame – tegemist on sel aastal juba kraadi kaitsnud noorte juristide artiklitega. Sekka sel korral ka üks tõepoolest veel tudengi kaastöö ja pisut kohtupraktikat.

Juridica teeb enda tarbeks iga aasta lõpus statistikat, kus muuhulgas on välja toodud erinevad andmed autorite kohta: nende amet, seotus ülikoolidega jmt, viimati huvi pärast ka sooline jaotus. Vanuselist pole seni teinud, ehkki võiks. Arvan, et keskmine Juridica autor on keskealine või alla selle. Huvitav, kas pole? Isegi kui kohtujuristid on valdavalt noored kuded, siis õigusteadlane võiks ju olla selline rahulik, väärikas, tarkade silmade ja pika halli habemega – ühesõnaga tark ja elukogenud, valmis. Võib-olla selles viimases sõnas peitubki asja tuum. Kas meie õigus on valmis? Jah, seadused on enamasti valmis, aga rakenduspraktika väljakujunemisest on veel vara rääkida. Eesti kui ikka veel üheminekuühiskond? Kõlab justkui halvamaiguliselt. Aga kas ka Euroopa ei ole oma arengus jõudnud sinna, kus ta pole valmis? Ja maailm? Võib ju öelda, et nagu Tallinna linn, nii ei ole ka ükski ühiskond kunagi valmis, kuid küsimus on toimivate muudatuste kiiruses. Piltlikult öeldes nõuab tänapäev, et astuksid uue sammu siis, kui jalg on eelmisest veel õhus. Taoline kõnd nõuab uut oskust, uue aja inimest.

Mäletate, kuidas sai ise kunagi kirjutatud ülikooli lõputööd? Eks igaüks teab kõige paremini rääkida oma kogemusest, nii ka mina. Lugesin, kirjutasin, kustutasin, ahas-tasin; lugesin, kirjutasin, kustutasin, jälle ahastasin; aeg hakkas otsa saama – kirjutasin ja kõitsin. Ehk siis: ma ei pannud paberile seda, mida teadsin, vaadates siit-sealt juurde, vaid omandasin kirjutamise käigus. Ei mingit laagerdumist, settimist, läbitunnetamist – mõlemad jalad õhus. Siinse numbril artiklid on kirjutatud lõputööde paremiku pinnalt, seega ilmselt on siin ka kõike seda, mis minul kunagi puudu jäi. Kuid fakt on see, et kõik need artiklid on kirjutatud õppeprotsessi käigus. Nagu enamik Juridica artikleid. Seega ei erine siinse numbril materjal oma tekke poolest nn tavanumbril omadest.

Õppeprotsessis on meile välja jagatud kaartide hulgas üks jokker – meil on õpetaja. Nii on õppimise käigus artiklite kirjutamisel tohutu eelis kellegi näol, kes teab ja aitab. Kuid lauamängude harrastajad teavad, et see ei taga veel tulemust: ka jokkeriga tuleb osata mängida. Nii on juhendajast vähe abi, kui sa seda abi ei küsi. Aga kindluse annab ta isegi siis.

Näib, et seda täiendavat kindlust on väga vaja. Miks muidu on juhendajata kirjutatud juura-artikleid meil ikkagi nii vähe. Jah, võib öelda, et kirjutaks küll, aga aega pole. Aga äkki on nii, et pole julgust? Julgust tunnistada, et jah, ehkki ma pole töötanud läbi kõigi maailma riikide vastavaid seaduseid, kogu kunagi avaldatud kirjandust ja langetatud kohtuotsuseid, väidan ma siiski selle küsimuse kohta järgmist. Hulljulgus, mis on omane vaid noortele? Ei, elutarkus, mille kohta kuulsin hiljuti öeldavat, et selle tähtsus on üle hinnatud.

Nii nagu elutarkust ei ole võimalik üle hinnata, ei ole võimalik ka kõike teada. Seda võimet meile antud ei ole. Küll aga on meile antud oskus mõelda. Kõigile. Selle elementaarse teadmise omaksvõtu hetkel saame me valmis. Valmis elama maailmas, mis ei saa kunagi valmis. See ei ole maailma puudus, see on meie võimalus.

Katrin Prükk